

Sistem razvrščanja komunikacijskih funkcij za osebe s cerebralno paralizo (Communication Function Classification System, CFCS)

Namen

Namen CFCS je razvrstiti posameznikovo **vsakodnevno komunikacijsko učinkovitost** v eno od petih stopenj. CFCS se osredotoča na nivo aktivnosti in sodelovanja, kot ga opisuje Mednarodna klasifikacija funkcioniranja zmanjšane zmožnosti in zdravja (MKF/ICF) Svetovne zdravstvene organizacije (SZO/WHO).

Navodila uporabnikom

Starši, skrbniki in /ali strokovnjaki, ki dobro poznajo način komuniciranja osebe, izberejo stopnjo komunikacijske učinkovitosti. Odrasli in mladostniki lahko sami določijo stopnjo svoje komunikacijske učinkovitosti. **Splošna komunikacijska učinkovitost** osebe mora temeljiti na njenem **običajnem načinu komuniciranja v vsakodnevni situaciji** in ne na njeni najboljši zmogljivosti. Te vsakodnevne situacije se lahko dogajajo doma, v šoli in v družbi.

Kadar komunikacijsko funkcioniranje osebe zajame več stopenj, je težje določiti stopnjo komunikacijske učinkovitosti. V tem primeru izberite stopnjo, ki **najbolje opiše običajno komunikacijsko učinkovitost** osebe v **večini situacij**. Pri izbiri stopnje se ne ozirajte na zaznane zmogljivosti, kognitivno zmožnost zmožnost in/ali motivacijo osebe.

Definicije

Komunikacija steče, ko **pošiljatelj** pošlje sporočilo in ko ga **prejemnik** razume. **Oseba, ki učinkovito komunicira, neodvisno izmenjuje vlogi pošiljatelja in prejemnika**, neglede na zahteve pogovora, okolja (npr., družba, šola, delo, dom), komunikacijskega partnerja in temo pogovora.

Pri določanju stopnje CFCS **se upoštevajo vsi načini komuniciranja**, kar vključuje govor, kretnje, vedenje, pogled, obrazno mimiko ter nadomestno in dopolnilno komunikacijo (**NDK/ang. AAC**). Sistem NDK vključuje (a ni omejen na) kretnje, slike, komunikacijske predloge, komunikacijske knjige in naprave, ki omogočajo govor - lahko poimenovane kot naprave, ki z glasom in govorom podpirajo komunikacijo.

Razlikovanje med stopnjami temelji na učinkovitosti osebe v vlogi **prejemnika in pošiljatelja, hitrosti komunikacije in vrsti pogovornega partnerja**. Pri uporabi klasifikacijskega sistema je potrebno upoštevati naslednje definicije.

Učinkovit pošiljatelj in prejemnik hitro in z lahkoto pošilja in sprejema sporočila. V primeru nesporazuma, ga lahko odpravi ali razčisti z uporabo različnih strategij in zahtevo po ponovitvi, preoblikovanju, poenostavitvi in/ali razširitvi sporočila.

Da bi pospešil komunikacijsko izmenjavo lahko učinkovit pošiljatelj, posebej še, če uporablja NDK, na ustrezen način uporabi gramatikalno pomanjkljiva sporočila, tako da izpusti ali skrajša besede, ko komunicira z znanim komunikacijskim partnerjem.

Primeren komunikacijski tempo se nanaša na to, kako hitro in z lahkoto oseba razume in prenese sporočilo. V primerem komunikacijskem tempu redko prihaja do komunikacijskih prekinitev, premori med komunikacijskimi izmenjavami so kratki.

Neznani komunikacijski partnerji so tujci ali znanci, ki le občasno komunicirajo z osebo. **Znani komunikacijski partnerji** kot so sorodniki, skrbniki in prijatelji lahko bolj učinkovito komunicirajo z osebo zaradi predhodnih znanj in osebnih izkušenj.

Sistem razvrščanja komunikacijskih funkcij (CFCS) za osebe s cerebralno paralizo

Pojasnila

- ★ Določanje stopnje CFCS **ne zahteva testiranja**, niti ne zamenjuje standardizirane ocene komunikacije. CFCS ni test.
- ★ CFCS **razvršča osebe** glede na trenutno komunikacijsko učinkovitost. Ne pojasnjuje **osnovnih razlogov** za stopnjo učinkovitosti kot so kognitivne, motivacijske, telesne, govorne, slušne in ali jezikovne težave.
- ★ CFCS **ne ocenjuje potencialnih možnosti za izboljšanje**.
- ★ CFCS lahko **uporabimo v raziskavah in pri zagotavljanju storitev**, kadar je določanje učinkovitosti komunikacije pomembno. Primeri vključujejo:
 - 1) opisovanje funkcionalne komunikacijske učinkovitosti z uporabo splošnega jezika med strokovnjaki in nestrokovnjaki,
 - 2) opisovanje funkcionalne komunikacijske učinkovitosti z uporabo splošnega jezika med strokovnjaki in nestrokovnjaki,
 - 3) opisovanje funkcionalne komunikacijske učinkovitosti z uporabo splošnega jezika med strokovnjaki in nestrokovnjaki,
 - 4) izbiranje ciljev za izboljšanje posameznikove komunikacijske učinkovitosti.

- ★ Glej stran 3 za opis vseh petih stopenj.
- ★ Glej stran 4 za grafikon, ki je v pomoč pri razlikovanju med stopnjami.
- ★ Pogosto zastavljena vprašanja lahko najdete na CFCS spletni strani [website.http://cfcs.us](http://cfcs.us)

Način komunikacije

Ne glede na število uporabljenih komunikacijskih načinov **se za celotno komunikacijsko učinkovitost določi le 1 CFCS stopnja**. V spodnjem okvirju so navedeni možni načini komunikacije.

Oseba uporablja **naslednje načine komuniciranja**:
(*Prosimo označite vse kar oseba uporablja*)

- govor
- glas (npr. aaaah, da pritegne sogovornikovo pozornost)
- pogled, mimika obraza, geste, in/ali kazanje (npr. z delom telesa, palico, laserjem)
- kretnje
- komunikacijska knjiga, predloga in/ali slike
- naprave, ki z glasom in govorom podpirajo komunikacijo
- drugo _____

Literatura:

Hidecker, M.J.C., Paneth, N., Rosenbaum, P.L., Kent, R.D., Lillie, J., Eulenberg, J.B., Chester, K., Johnson, B., Michalsen, L., Evatt, M., & Taylor, K. (2011). Developing and validating the Communication Function Classification System (CFCS) for individuals with cerebral palsy, *Developmental Medicine and Child Neurology*. 53(8), 704-710. doi: 10.1111/j.1469-8749.2011.03996.x, PMC3130799.

Prevod: asist. dr. Katja Groleger Sršen, dr. med., spec. fiz. in rehab. med., Barbara Korošec, spec. klin. log., Nika Jelenc, mag. prof. logo in surdoped. Valerija Marot, spec. klin. log. (logoped.uri@icloud.com)
University Rehabilitation Institute of Republic Slovenia

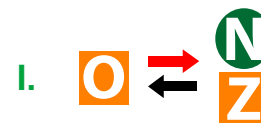

Communication Function Classification System (CFCS) for Individuals with Cerebral Palsy

Legenda	
O	oseba
U	znan partner
F	neznan partner
—	učinkovito
••••	manj učinkovito

I. Učinkovit pošiljatelj in prejemnik z neznanimi in znanimi partnerji.

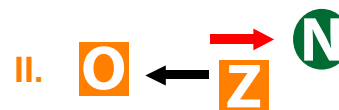
Oseba neodvisno izmenjuje vlogi prejemnika in pošiljatelja z večino ljudi in v večini okolij. Komunikacija poteka z lahkoto, v primernem tempu z neznanimi in znanimi komunikacijskimi partnerji. Komunikacijski nesporazumi se hitro razrešijo in ne vplivajo na splošno komunikacijsko učinkovitost osebe

Razlika med I. in II. stopnjo je v tempu komunikacije. Oseba na I. stopnji komunicira v primernem tempu, z malo ali brez zakasnitve pri razumevanju, oblikovanju sporočila ali pri razreševanju nesporazuma. Oseba na II. stopnji vsaj občasno potrebuje dodaten čas

II. Učinkovit, a v počasnejšem tempu, pošiljatelj in/ali prejemnik z neznanimi in/ali znanimi partnerji.

Oseba neodvisno izmenjuje vlogi prejemnika in pošiljatelja z večino ljudi in v večini okolij, vendar v upočasnjenem tempu. To lahko oteži komuniciranje. Oseba lahko potrebuje dodaten čas, da razume sporočila, oblikuje sporočila in/ali razreši nesporazume. Komunikacijski nesporazumi se pogosto razrešijo in ne ovirajo siceršnje komunikacijske učinkovitost osebe z neznanimi in znanimi komunikacijskimi partnerji.

Razlike med II. in III. stopnjo se nanaša na tempo in vrsto pogovornega partnerja. Oseba na II. stopnji je učinkovit pošiljatelj in prejemnik sporočil z vsemi pogovornimi partnerji, problematičen je tempo. Na stopnji III. je oseba dosledno učinkovita z znanimi pogovornimi partnerji, z neznanimi pa večinoma ne.

III. Učinkovit pošiljatelj in prejemnik z znanimi partnerji.

Oseba izmenjuje vlogi prejemnika in pošiljatelja z znanimi (a ne z neznanimi) komunikacijskimi partnerji v večini okolij. Komunikacija z neznanimi komunikacijskimi partnerji ni dosledno učinkovita, a je običajno učinkovita z znanimi partnerji

Razlika med III. in IV. stopnjo se nanaša na doslednosti osebe v izmenjavi vlog pošiljatelja in prejemnika z znanimi partnerji. Oseba na III. stopnji večinoma zmore komunicirati z znanimi partnerji kot pošiljatelj in prejemnik. Oseba na IV. stopnji ni dosledna v komunikaciji z znanimi partnerji. Do težav lahko prihaja pri pošiljanju in/ali sprejemanju.

IV. Nedosleden pošiljatelj in/ali prejemnik z znanimi partnerji.

Oseba ni dosledna pri izmenjavi vlog pošiljatelja in prejemnika. Nedoslednosti se lahko odrazijo v različnih komunikacijskih tipih vključno: a) občasno učinkovit pošiljatelj in prejemnik; b) učinkovit pošiljatelj s težavami v vlogi prejemnika; c) učinkovit prejemnik, s težavami v vlogi pošiljatelja. Komunikacija je včasih učinkovita z znanimi partnerji.

Razlika med IV. in V. stopnjo se nanaša na stopnjo težav, ki jih ima oseba pri komunikaciji z znanimi partnerji. Oseba na IV. stopnji je včasih učinkovit pošiljatelj in/ali prejemnik z znanimi partnerji. Oseba na V. stopnji zmore le (po)redko učinkovito komunicirati tudi z znanimi partnerji.

V. Le redko učinkovit pošiljatelj in prejemnik tudi z znanimi partnerji

Oseba ima težave kot pošiljatelj in prejemnik sporočil. Njena komunikacija je za večino ljudi težko razumljiva. Videti je, da ima oseba težave z razumevanjem sporočil večine ljudi. Komunikacija je redko učinkovita tudi z znanimi partnerji

CFCS identifikacijski grafikon

